

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

7. november 2019*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Määrus (EL) nr 655/2014 – Pangakontode Euroopa arestimismäärus – Artikli 5 punkt a – Saamise menetlus – Artikli 4 punktid 8–10 – Mõisted „kohtuotsus“, „kohtulik kokkulepe“ ja „ametlik dokument“ – Riigisisene maksekäsk, millele võib esitada vastuväite – Artikli 18 lõige 1 – Tähtajad – Artikkel 45 – Erandlikud asjaolud – Mõiste

Kohtuasjas C-555/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sofiyski rayoneni sadi (Sofia rajoonikohus, Bulgaaria) 16. augusti 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. augustil 2018, menetluses

K.H.K.

versus

B.A.C.,

E.E.K.,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president M. Safjan, kohtunikud L. Bay Larsen ja C. Toader (ettekandja),

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Zaloguin, M. Wilderspin, M. Heller ja C. Georgieva-Kecsmar,

olles 29. juuli 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2014, L 189, lk 59), tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille üheks pooleks on K.H.K. ning teiseks pooleks B.A.C. ja E.E.K. (edaspidi koos „võlgnikud“) ning mis puudutab K.H.K nõude sundtäitmist, mis tal B.A.C. ja E.E.K. vastu väidetavalt on, kasutades selleks eelkõige pangakontode Euroopa arestimismäärust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 655/2014 põhjendustes 5, 13, 14 ja 37 on märgitud:
 - „(5) Siseriiklikud kaitsemeetmete (nt pangakonto arestimise määruste) saamise menetlused on kehtestatud kõikides liikmesriikides, kuid selliste meetmete võtmise tingimused ja nende rakendamise tõhusus on väga erinevad. Lisaks võib siseriiklike kaitsemeetmete kasutamine piiriülese toimega juhtumite puhul osutada tülikaks, eelkõige siis, kui võlausaldaja soovib arestida mitut pangakontot, mis asuvad eri liikmesriikides. Seetõttu näib olevat vajalik ja asjakohane võtta vastu siduv ja vahetult kohaldatav liidu õigusakt, millega kehtestatakse uus liidu menetlus, mis võimaldab piiriüleste kohtuasjade puhul pangakontodel olevat raha tõhusalt ja kiiresti arestida.
- [...]
- (13) Selleks et tagada tihe seos arestimismääruse tegemise menetluse ja sisulise menetluse vahel, peaks arestimismääruse tegemine kuuluma selle liikmesriigi kohtute rahvusvahelisse pädevusse, kes on pädevad asja sisuliselt lahendama. Käesoleva määruse kohaldamisel peaks sisuline menetlus tähendama mis tahes menetlust, mille eesmärk on hankida asjaomase nõudega seoses täitmisele pööratav täitedokument, ja see mõiste peaks hõlmama näiteks ka maksimismäärustega seotud lihtmenetlusi, sealhulgas selliseid menetlusi nagu prantsuse „procédure de référé“. Kui võlgnikuks on tarbija, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, siis peaks arestimismääruse tegemise pädevus kuuluma üksnes selle liikmesriigi kohtutele.
- (14) Arestimismääruse tegemise tingimused peaksid looma asjakohase tasakaalu võlausaldajapoolse arestimismääruse saamise huvi ja võlgnikupoolse arestimismääruse kuritarvitamise vältimise huvi vahel.
- [...]
- [...]
- (37) Selleks et tagada arestimismääruse kiire ja viivitamatu tegemine ja täitmine, tuleks käesolevas määruses sätestada tähtajad, mille jooksul tuleb menetluse eri etapid lõpule viia. Menetluses osalevatel kohtutel ja asutustel tuleks lubada neist tähtaegadest kõrvale kalduda üksnes erandlikel asjaoludel, näiteks juhtumite puhul, mis on juriidiliselt või faktide poolest keerulised.“

4 Määruse artikkel 1 sätestab:

„1. Käesoleva määrusega kehtestatakse liidu menetlus, mis võimaldab võlausaldajal saada pangakonto Euroopa arestimismääruse („arestimismäärus“), millega hoitakse ära võlausaldaja nõude hilisema täitmise ohustamine raha ülekandmise või väljavõtmise teel määruses kindlaksmääratud summani, mida võlgnik hoiab või mida võlgniku nimel hoitakse liikmesriigis peetaval pangakontol.

2. Võlausaldaja saab kasutada arestimismäärust siseriikliku õiguse kohaste arestimismeetmete alternatiivina.“

5 Määruse artikli 4 punktide 8–10 kohaselt kasutatakse selles määruses järgmisi mõisteid:

„8) „kohtuotsus“ – liikmesriigi kohtu otsus, olenemata sellest, kuidas seda kohtuotsust nimetatakse, sealhulgas kohtuametniku otsus kulude kindlaksmääramise kohta;

9) „kohtulik kokkulepe“ – kokkulepe, mille liikmesriigi kohus on kinnitanud või mis on sõlmitud liikmesriigi kohtus menetluse käigus;

10) „ametlik dokument“ – dokument, mis on liikmesriigis ametlikult koostatud või ametliku dokumendina registreeritud ning
a) mille allkiri ja sisu on ehtsad ning
b) mille ehtsust on kinnitanud avaliku võimu kandja või muu selleks pädev asutus“.

6 Määruse 2. peatüki „Arestimismääruse saamise menetlus“ alla kuuluva artikli 5 „Kasutatavus“ kohaselt:

„Võlausaldajal peab olema võimalik taotleda arestimismääruse tegemist järgmistel juhtudel:

a) enne, kui võlausaldaja algatab liikmesriigis võlgniku vastu sisulise menetluse, või kõnealuse menetluse mis tahes etapis kuni kohtuotsuse tegemiseni või kohtuliku kokkuleppe kinnitamise või sõlmimiseni;

b) pärast seda, kui võlausaldaja on liikmesriigis saanud kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi, millega võlgnikult nõutakse võlausaldaja nõude tasumist.“

7 Määruse nr 655/2014 artikli 6 „Kohtualluvus“ lõigetes 1 ja 4 on ette nähtud:

„1. Kui võlausaldaja ei ole kohtuotsust, kohtulikku kokkulepet või ametlikku dokumenti veel saanud, kuulub arestimismääruse tegemine selle liikmesriigi kohtute pädevusse, kes asjakohaste kohaldatavate kohtualluvuse eeskirjade kohaselt on pädevad asja sisuliselt lahendama.

[...]

4. Kui võlausaldaja on saanud ametliku dokumendi, kuulub selles dokumendis kindlaks määratud nõude kohta arestimismääruse tegemine selle liikmesriigi sel otstarbel määratud kohtute pädevusse, kus nimetatud dokument koostati.“

8 Määruse artikkel 7 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kohus teeb arestimismääruse, kui võlausaldaja on esitanud piisavad tõendid, mille põhjal kohus saab veenduda, et arestimismääruse vormis kaitsemeetme võtmiseks on pakiline vajadus, kuna on reaalne oht, et ilma sellise meetmeta oleks võlausaldaja poolt võlgniku vastu esitatud nõude hilisem täitmine takistatud või oluliselt keerukam.

2. Kui võlausaldaja ei ole veel saanud liikmesriigis kohtuotsust, kohtulikku kokkulepet või ametlikku dokumenti, millega võlgnikult nõutakse võlausaldaja nõude täitmist, esitab võlausaldaja ka piisavad tõendid, mille põhjal kohus saab veenduda, et võlausaldaja nõue võlgniku vastu tõenäoliselt rahuldatakse.“

9 Määruse artikli 8 lõike 1 kohaselt:

„Arestimismääruse taotlemiseks kasutatakse vormi, mis kehtestatakse kooskõlas artikli 52 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.“

10 Määruse artikli 14 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui võlausaldaja on liikmesriigis saanud täidetava kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi, millega võlgnikult nõutakse võlausaldaja nõude rahuldamist, ning võlausaldajal on põhjust arvata, et võlgnikul on konkreetse liikmesriigi pangas üks või mitu kontot, kuid ta ei tea panga nime ja/või aadressi ega IBANi, BICi ega muud panganumbrit, mille abil saaks pank tuvastada, võib võlausaldaja taotleda kohtult, kellele arestimismääruse taotlus esitatakse, et see nõuaks täitmise liikmesriigi teabeasutuselt sellise teabe hankimist, mida on vaja panga või pankade ja võlgniku konto või kontode tuvastamiseks.“

Olenemata esimesest lõigust võib võlausaldaja esitada selles lõigus viidatud taotluse juhul, kui võlausaldaja saanud kohtuotsus, kohtulik kokkulepe või ametlik dokument ei ole veel täitmisele pööratav ja arestitav summa on vastavaid asjaolusid arvesse võttes suur ning võlausaldaja on esitanud piisavad tõendid, mille põhjal kohus saab veenduda, et sellist kontot käsitlevat teavet on vaja kiiresti saada, kuna on olemas oht, et ilma sellise teabeta on võlausaldaja poolt võlgniku suhtes algatatud nõude hilisem täitmine tõenäoliselt takistatud ja selle tulemusena võib võlausaldaja finantsseisund märkimisväärselt halveneda.“

11 Määruse nr 655/2014 artikkel 18 käsitleb arestimismääruse taotluse kohta otsuse tegemise tähtaegasid. Selle artikli lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kui võlausaldaja ei ole kohtuotsust, kohtulikku kokkulepet või ametlikku dokumenti veel saanud, teeb kohus oma otsuse hiljemalt kümnenda tööpäeva lõpuks pärast võlausaldaja poolt taotluse esitamist või vajaduse korral selle täiendamist.“

2. Kui võlausaldaja on kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi juba saanud, teeb kohus oma otsuse hiljemalt viienda tööpäeva lõpuks pärast võlausaldaja poolt taotluse esitamist või vajaduse korral selle täiendamist.“

12 Määruse artiklis 45 on ette nähtud, et „[k]ui kohtul või asjaomasel asutusel ei ole erandlikel asjaoludel võimalik [...] artiklis 18 [...] sätestatud tähtaegadest kinni pidada, võtab kohus või asutus kõnealuste sätetega ette nähtud meetmed nii kiiresti kui võimalik“.

Bulgaaria õigus

13 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*grazhdanski protsesualen kodeks*) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „GPK“) artikli 47 „Kättetoimetamine teate kinnitamise teel“ lõikes 1 on sätestatud, et „[k]ui kostjat ei saada ühe kuu jooksul toimikus märgitud aadressil kätte ega leidu isikut, kes nõustuks dokumenti vastu võtma, kinnitab kättetoimetaja teate eluruumi ukse või postkasti külge, või kui nendele ligipääs puudub, siis hoone esiukse külge või selle läheduses olevasse nähtavasse kohta. Kui tal on ligipääs postkastile, jätab kättetoimetaja sinna samuti teate. Võimalus saada kostjat toimikus märgitud aadressil kätte puudub, kui nimetatud aadressil on tehtud vähemalt ühenädalase vahega vähemalt kolm külastust, millest vähemalt üks külastus peab olema toimunud puhkepäeval.“

Kõnealune reegel ei kehti, kui kättetoimetaja on saanud korteriühistu haldurilt või asjaomaselt vallavanemalt/linnapealt või muul viisil teada, et kostja ei ela sellel aadressil, ja on seda teates infoallika äratoomisega tõendanud“.

- 14 GPK artikkel 410 „Maksekäsu avaldus“, mis asub maksekäsumenetlust reguleerivas 37. peatükis, sätestab:

„(1) Avaldaja võib taotleda maksekäsu tegemist:

1. rahaliste nõuete või asendatavate asjadega seotud nõuete korral, kui nõude menetlemine on rajoonikohtu pädevuses;

2. seoses vallasasja väljaandmisega, mille on võlgnik saanud tagastamise kohustusega või mis on koormatud pandiõigusega või mis on võlgnikule üle antud valduse üleandmise kohustusega, kui nõude menetlemine on rajoonikohtu pädevuses.

(2) Avaldus peab sisaldama täitedokumendi tegemise taotlust ja vastama artikli 127 lõigete 1 ja 3 ning artikli 128 punktide 1 ja 2 nõuetele. Avalduses tuleb lisaks ära märkida pangakonto andmed või mõni muu makseviis.“

- 15 GPK artikkel 414 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Võlgnik võib maksekäsule või selle osadele esitada kirjalikult vastuväite. Vastuväidet ei ole vaja põhjendada, välja arvatud artiklis 414a märgitud juhtudel.

(2) Vastuväide tuleb esitada kahe nädala jooksul alates maksekäsu kättetoimetamisest. Tähtaega ei saa pikendada.“

- 16 GPK artikli 415 lõigete 1 ja 5 kohaselt:

„(1) Kohus teavitab avaldajat võimalusest esitada järgmistel juhtudel nõue hagimenetluses:

1. kui vastuväide on esitatud tähtajaks;

2. kui maksekäsk on võlgnikule artikli 47 lõike 5 kohaselt kätte toimetatud;

3. kui kohus jätab maksekäsu avalduse rahuldamata.

[...]

(5) Kui avaldaja ei esita tõendeid hagi tähtaegse esitamise kohta, tühistab kohus maksekäsu ja artikli 418 kohase täitedokumendi tervikuna või osaliselt.“

- 17 GPK artikkel 416 puudutab maksekäsu täidetavust ja selles on sätestatud, et „[k]ui vastuväidet tähtajaks ei esitata või kui see võetakse tagasi või kui jõustub kohtuotsus, millega nõue tuvastatakse, siis pööratakse maksekäsk täitmisele. Maksekäsu alusel teeb kohus täitedokumendi ja kannab selle kohta märke maksekäsule.“

- 18 GPK artikkel 618a, mis puudutab pangakontode Euroopa arestimismäärust määruse nr 655/2014 tähenduses, sätestab:

„(1) Pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemist võib enne hagi esitamist taotleda asja sisuliseks menetlemiseks pädevalt esimese astme kohtult.

(2) Pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemist võib pärast seda, kui on koostatud ametlik dokument [määruse nr 655/2014] artikli 4 punkti 10 tähenduses, taotleda pädevalt esimese astme kohtult.

(3) Hageja saab kohtumenetluses mis tahes ajal kuni selle lõppemiseni taotleda asja menetlevalt kohtult pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemist. Kui pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemise taotlus esitatakse kassatsioonimenetluses, on pädev apellatsioonikohus.

(4) Pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemist võib taotleda pärast seda, kui asja sisuliselt menetlenud esimese astme kohus on kohtuotsuse kuulutanud või pärast kohtuliku kompromissi heakskiitmist.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 19 Põhikohtuasia hageja esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtu Sofiyski rayoneni sadi (Sofia rajoonikohus, Bulgaaria) III osakonna 155. kojale GPK artikli 410 alusel avalduse maksekäsu tegemiseks, mille järgi peavad võlgnikud maksuma solidaarselt talle müügitehingu tegemiseks 20. oktoobril 2017 sõlmitud eellepingu ja selle lisa kohaselt tasumisele kuuluva ettemaksu suuruse summa, millele lisandub seadusjärgne viivitusintress alates 2. märtsist 2018 kuni nõutava summa lõpliku tasumiseni.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi 5. aprillil 2018 GPK artikli 410 alusel maksekäsu. 18. aprillil 2018 saadeti võlgnikele maksekäsu ärakirjad nende vastavatele aadressidele Sofias (Bulgaaria), mis taotleja oli märkinud ja mis vastasid rahvastikuregistris registreeritud andmetele.
- 21 Need ärakirjad tulid saatjale tagasi, sest märgitud aadressil võlgnikke kätte ei saadud. Nad ei reageerinud mõistliku aja jooksul ka teadetele, mis GPK artikli 47 lõike 1 kohaselt olid uksele või postkastile kinnitatud. Eelotsusetaotlusest ilmneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei õnnestunud võlgnike ühtegi muud aadressi tuvastada.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus teavitas 2. augusti 2018. aasta määruses, mis toimetati kätte 3. augustil 2018, põhikohtuasia hagejat, et tal on võimalus esitada GPK artikli 415 lõike 1 punkti 2 alusel hagi oma nõude tuvastamiseks võlgnike vastu.
- 23 Samal päeval, kui tehti nimetatud kohtumäärus, taotles põhikohtuasia hageja eelotsusetaotluse esitanud kohtult GPK artikli 618a ja määruse nr 655/2014 artikli 8 alusel võlgnike Rootsis asuvate pangakontode suhtes Euroopa arestimismääruse tegemist põhjendusega, et võlgnikud olid Bulgaariast lahkunud ja elasid sel ajal Rootsis.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus edastas 2. augusti 2018. aasta määrusega asjaomase uue taotluse koos lisadega Sofiyski rayoneni sadi (Sofia rajoonikohus) II tsiviilasjade osakonna esimehele, et algatada eraldi menetlus ja määrata ettekandja-kohtunik. II tsiviilasjade osakonna esimees saatis asja siiski eelotsusetaotluse esitanud kohtule otsuse tegemiseks tagasi, kuna GPK artikli 410 alusel 5. aprillil 2018 tehtud maksekäsk on „ametlik dokument“ määruse nr 655/2014 artikli 4 punkti 10 tähenduses ning eraldi menetluse algatamiseks puudub alus.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selle arvamusega ei nõustu. Ta leiab, et GPK artikli 410 alusel tehtud maksekäsk ei ole kohe täidetav, kuna sellele võib esitada vastuväite GPK artikli 414 kohaselt. Sellise maksekäsu näol ei ole seega tegemist „ametliku dokumendiga“ määruse nr 655/2014 artikli 4 punkti 10 tähenduses. See, et maksekäsk ei ole kohe täidetav, ilmneb ka GPK artikli 415 lõikest 5, mille kohaselt peab võlausaldaja tõendama, et ta esitas hagi tähtaegselt, sest vastasel korral maksekäsk tühistatakse. Käesoleval juhul puudub niisiis täitmisele pööratav maksekäsk, mille näol oleks tegemist

ametliku dokumendiga ja mille alusel võiks eelotsusetaotluse esitanud kohus maksekäsumenetluses teha pangakontode Euroopa arestimismääruse GPK artikli 681a lõike 2 alusel. Sellise määruse saab GPK artikli 618a lõike 3 alusel teha üksnes eraldi menetluses, milles arutatakse sisulisi küsimusi.

- 26 Lisaks sellele märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et GPK artikli 410 alusel kehtestatud maksekäsumenetluses ei ole asja menetleva kohtu jaoks siduv ükski muu tähtaeg, kui riigisiseses õiguses maksekäsu tegemiseks määratud tähtaeg, mis kohtutöö vaheajaks peatub. Seevastu määruse nr 655/2014 artikli 18 lõikes 1 on ette nähtud tähtaeg, mille jooksul peab kohus pangakontode Euroopa arestimismääruse taotluse üle otsustama. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole kindel, kas see tähtaeg on riigisiseste õigusnormide suhtes esimuslik, mistõttu ta on kohustatud tegema otsuse asjaomase määruse artikli 18 lõikes 1 osutatud tähtaja jooksul, isegi kui tähtaeg saabub kohtutöö vaheajal.
- 27 Neil asjaoludel otsustas Sofiyski rayoneni sad (Sofia rajoonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [GPK] artikli 410 alusel tehtud maksekäsk, mis ei ole veel täitmisele pööratav, on ametlik dokument [määruse nr 655/2014] artikli 4 punkti 10 tähenduses?
2. Kas juhul, kui [GPK] artikli 410 alusel tehtud maksekäsk ei ole ametlik dokument, tuleb võlausaldaja taotluse alusel algatada väljaspool [GPK] artikli 410 kohast menetlust eraldi menetlus vastavalt [määruse nr 655/2014] artikli 5 punktile a?
3. Kas juhul, kui [GPK] artikli 410 alusel tehtud maksekäsk on ametlik dokument, peab kohus tegema otsuse [määruse nr 655/2014] artikli 18 lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul, kui liikmesriigi õigusnorm näeb ette, et tähtaegade kulgemine kohtutöö vaheaegadel peatub?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 28 Olgu märgitud, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks tal poolelioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (26. septembri 2019. aasta kohtuotsus UTEP 2006., C-600/18, EU:C:2019:784, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt on Euroopa Kohtu ülesanne tõlgendada kõiki liidu õiguse sätteid, mida liikmesriigi kohtud vajavad oma kohtuasjade lahendamiseks, isegi kui need kohtud ei ole selliseid sätteid Euroopa Kohtule esitatud küsimustes otseselt maininud.
- 29 Järelikult, vaatamata sellele, et esitatud küsimused puudutavad peamiselt määruse nr 655/2014 artikli 4 punkti 10, artikli 5 punkti a ja artikli 18 lõike 1 tõlgendamist, ei takista see asjaolu Euroopa Kohtul esitada liikmesriigi kohtule kõiki liidu õiguse tõlgendamise aspekte, mis võivad olla tarvilikud põhikohtuasja lahendamisel. Sellisel juhul on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada liikmesriigi kohtu esitatud aspektide kogumist ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on põhikohtuasja vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt analoogia alusel 4. septembri 2014. aasta kohtuotsus *eco cosmetics* ja *Raiffeisenbank St. Georgen*, C-119/13 ja C-120/13, EU:C:2014:2144, punkt 33, ning 26. septembri 2019. aasta kohtuotsus UTEP 2006., C-600/18, EU:C:2019:784, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

Esimene küsimus

- 30 Oma esimeses küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 655/2014 artikli 4 punkti 10 tuleb tõlgendada nii, et selline maksekäsk, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis ei ole täidetav, kuulub mõiste „ametlik dokument“ alla selle sätte tähenduses.
- 31 Alustuseks tuleb märkida, et määruse nr 655/2014 artiklist 1 tuleneb, et selle määrusega kehtestatakse liidu menetlus, mis võimaldab alternatiivina riigisiseses õiguses ette nähtud arestimismeetmete võlausaldajal saada pangakontode Euroopa arestimismääruse, millega hoitakse ära võlausaldaja nõude hilisema täitmise ohustamine raha ülekandmise või väljavõtmise teel kohtumääruses kindlaksmääratud summani, mida võlgnik hoiab või mida võlgniku nimel hoitakse liikmesriigis peetaval pangakontol.
- 32 Nagu määruse nr 655/2014 põhjendusest 5 nähtub, nähakse selle määrusega ette siduvad ja vahetult kohaldatavad sätted, millega kehtestatakse ühtne Euroopa pangakontode arestimise menetlus, mis võimaldab piiriüleste kohtuasjade puhul pangakontodel olevat raha tõhusalt ja kiiresti arestida.
- 33 Et hõlbustada selle määruse kohaldamist praktikas, on sellega kehtestatud arestimismääruse taotlemiseks standardvorm, mis on toodud komisjoni 10. oktoobri 2016. aasta rakendusmääruse (EL) 2016/1823, millega kehtestatakse määruses nr 655/2014 nimetatud vormid (ELT 2016, L 283, lk 1), I lisas ning mida võlausaldaja peab määruse nr 655/2014 artikli 8 kohaselt kasutama.
- 34 Vastavalt määruse nr 655/2014 artiklile 5 võib võlausaldaja esitada taotluse arestimismääruse tegemiseks esiteks enne, kui ta algatab liikmesriigis võlgniku vastu sisulise menetluse, või kõnealuse menetluse mis tahes etapis kuni kohtuotsuse tegemiseni või kohtuliku kokkuleppe kinnitamise või sõlmimiseni. Teiseks võib võlausaldaja selle taotluse esitada pärast seda, kui ta on liikmesriigis saanud kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi, millega võlgnikult nõutakse võlausaldaja nõude tasumist.
- 35 Määruse nr 655/2014 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et kui võlausaldaja ei ole kohtuotsust, kohtulikku kokkulepet või ametlikku dokumenti veel saanud, kuulub pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemine selle liikmesriigi kohtute pädevusse, kes kohaldatavate kohtualluvuse eeskirjade kohaselt on pädevad asja sisuliselt lahendama. Kõnealuse artikli lõigetes 3 ja 4 on nimetatud juhud, kus võlausaldaja on kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi juba saanud. Esiteks ilmneb määruse artikli 6 lõikest 3, et kohtuotsuses või kohtulikus kokkuleppes kindlaks määratud nõude kohta arestimismääruse tegemine kuulub selle liikmesriigi kohtute pädevusse, kus kohtuotsus tehti või kohtulik kokkulepe kinnitati või sõlmiti. Teiseks on määruse artikli 6 lõikes 4 sätestatud, et kui võlausaldaja on saanud ametliku dokumendi, kuulub selles dokumendis kindlaks määratud nõude kohta pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemine selle liikmesriigi sel otstarbel määratud kohtute pädevusse, kus nimetatud dokument koostati. Sellist vahetegemist kajastab ka rakendusmääruse 2016/1823 I lisas esitatud vormi jaotis 5 „Kohtualluvus“.
- 36 Euroopa Kohtule esitatud toimikust selgub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab sisuliselt, et maksekäsk, mille ta põhikohtuasjas GPK artikli 410 alusel tegi, ei olnud kuupäeval, mil põhikohtuasja hageja esitas määruse nr 655/2014 artikli 8 kohaselt pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemise taotluse, muutunud täidetavaks. Sellest võiks järeldada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole arestimismääruse tegemiseks pädev.
- 37 Et teha kindlaks, kas kohus, kes tegi riigisisese õiguse alusel maksekäsu, on pädev tegema ka pangakontode Euroopa arestimismäärust, tuleb hinnata, kas „kohtuotsus“, „kohtulik kokkulepe“ või „ametlik dokument“, mille võlausaldaja on päritoluliikmesriigis saanud, peavad olema määruse nr 655/2014 tähenduses täidetavad.

- 38 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttega seotud nõuetest, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki (23. mai 2019. aasta kohtuotsus WB, C-658/17, EU:C:2019:444, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Määruse nr 655/2014 artikli 4 punktides 8–10, kus on määratletud vastavalt mõisted „kohtuotsus“, „kohtulik kokkulepe“ ja „ametlik dokument“, ei ole sõnaselgelt täpsustatud, et asjaomane dokument peab olema täidetav. Seetõttu tuleb tõdeda, et selle sätte grammatiline tõlgendus ei võimalda iseenesest kindlaks teha, kas mõiste „ametlik dokument“ selle määruse mõttes eeldab, et asjaomane dokument oleks täidetav.
- 40 Mis puudutab konteksti, kuhu kõnealune säte kuulub, siis määruse nr 655/2014 artikli 7 eesmärk koostoimes põhjendusega 14 on võlausaldajate ja võlgnike huvide asjakohane tasakaalustumine, nähes pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemiseks ette erinevad tingimused sõltuvalt sellest, kas võlausaldaja on juba saanud dokumendi, millega nõutakse võlgnikult võlausaldaja nõude tasumist päritoluliikmesriigis, või ei ole. Täpsemalt peab esimesel juhul võlausaldaja üksnes tõendama, et meede on pakiline, kuna esineb vahetu oht, samas kui teisel juhul peab ta kohut veenma ka *fumus boni iuris*'es.
- 41 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 68 ja 69 rõhutas, kahjustaks käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis mainitud tasakaalu määruse nr 655/2014 artikli 4 punktide 8–10 tõlgendus, mille kohaselt võiks võlausaldaja saadud dokument, mis ei ole päritoluliikmesriigis täidetav, olla „kohtuotsus“, „kohtulik kokkulepe“ või „ametlik dokument“ selle sätte tähenduses.
- 42 Sellist tõlgendust toetab ka määruse nr 655/2014 artikli 14 lõike 1 sõnastus koostoimes põhjendusega 20, kus on ette nähtud, et võlgniku pangakontode kohta teabe hankimise taotluse võib esitada eelkõige täitedokumendi olemasolu korral. Niisuguse taotluse aluseks võib olla dokument, mis ei ole täitmisele pööratav, erandkorras ja üksnes siis, kui on täidetud teatavad rangemad tingimused.
- 43 Samuti kinnitavad sellist tõlgendust määruse nr 655/2014 ettevalmistavad materjalid. Ettepanekus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega luuakse Euroopa pangakonto arestimise määrus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusasjades (KOM(2011) 445 lõplik), tehti vahet esiteks juhtumil, kus võlausaldajal on juba täidetav kohtuotsus, kohtulik kokkulepe või ametlik dokument, ja teiseks juhtumil, kus võlausaldaja ei ole sisulist menetlust veel algatanud või kui ta on saanud kostja vastu dokumendi, mis on päritoluliikmesriigis täidetav, kuid ei ole täitmise liikmesriigis veel täidetavaks tunnistatud.
- 44 Ent liidu seadusandja loobus sellisest vahetegemisest dokumentide täidetavusel päritoluliikmesriigis ja täitmise liikmesriigis ning pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemise tingimused, mis olid ette nähtud juhuks, kui võlausaldaja on juba saanud täitedokumendi päritoluliikmesriigis, kanti üle sellisele juhtumile, kus võlausaldajal on dokument, millega nõutakse võlgnikult nõude tasumist. Määruse nr 655/2014 ettevalmistavatest materjalidest ilmneb seega, et selleks, et dokumenti saaks käsitada „kohtuotsuse“, „kohtuliku kokkuleppe“ või „ametliku dokumendina“ selle määruse tähenduses, peab see dokument olema päritoluliikmesriigis täidetav.
- 45 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 655/2014 artikli 4 punkti 10 tuleb tõlgendada nii, et selline maksekäsk, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis ei ole täidetav, ei kuulu mõiste „ametlik dokument“ alla selle sätte tähenduses.

Teine küsimus

- 46 Oma teises küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 655/2014 artikli 5 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellise käimasoleva maksekäsmenetluse nagu põhikohtuasjas võib kvalifitseerida „sisuliseks menetluseks“ selle sätte tähenduses.
- 47 Kõnesoleva määruse põhjendusest 13 ilmneb, et sisuline menetlus peaks tähendama mis tahes menetlust, mille eesmärk on hankida asjaomase nõudega seoses täitmisele pööratav täitedokument, ja see mõiste peaks hõlmama näiteks ka maksimismäärustega seotud lihtmenetlusi. Määrus nr 655/2014 annab sellele mõistele seega laia ulatuse.
- 48 Võttes käesolevas asjas arvesse, et võlgnikke ei saanud kätte märgitud aadressil Bulgaarias ja et nad ei reageerinud maha jäetud teadetele GPK artiklis 414 ette nähtud kahe nädala jooksul, teavitas kohus põhikohtuasja hagejat, et ta võib esitada nõude hagimenetluses vastavalt GPK artikli 415 lõike 1 punktile 2.
- 49 Lisaks on GPK artikli 415 lõikes 5 sätestatud, et kui avaldaja ei esita tõendeid hagi tähtaegse esitamise kohta, tühistab kohus maksekäsu tervikuna või osaliselt. Eelotsusetaotlusest siiski ei nähtu, et menetlus oleks peatatud või lõpetatud, kuid seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 50 Järelikult tuleb maksekäsmenetlust, mille algatamist põhikohtuasja hageja eelotsusetaotluse esitanud kohtult taotles, pidada määruse nr 655/2014 artikli 5 punkti a mõttes selles kohtus pooleliolevaks sisuliseks menetluseks, kuid seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 51 Seega ei ole käesolevas asjas vajalik, et põhikohtuasja hageja esitaks väljaspool GPK artikli 410 kohast menetlust eraldi hagi.
- 52 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 655/2014 artikli 5 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellise käimasoleva maksekäsmenetluse nagu põhikohtuasjas võib kvalifitseerida „sisuliseks menetluseks“ selle sätte tähenduses.

Kolmas küsimus

- 53 Oma kolmandas küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 655/2014 artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et kohtutöö vaheaeg kuulub mõiste „erandlikud asjaolud“ alla selle sätte tähenduses.
- 54 Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimust määruse nr 655/2014 artikli 18 lõikes 1 sätestatud tähtajast kinnipidamise kohta, siis on selles sättes ette nähtud, et pädev kohus teeb oma otsuse hiljemalt kümnenda tööpäeva lõpuks pärast võlausaldaja poolt taotluse esitamist või vajaduse korral selle täiendamist.
- 55 Määruse põhjendusest 37 nähtub, et need tähtajad on ette nähtud selleks, et tagada pangakontode Euroopa arestimismääruse kiire tegemine ja täitmine. Määruse artiklis 45 on siiski ette nähtud võimalus nendest tähtaegadest kõrvale kalduda, kui erandlikud asjaolud seda õigustavad, näiteks juhtumite puhul, mis on juriidiliselt või asjaolude poolest keerulised, nagu määruse põhjenduses 37 on märgitud. Sellega seoses ei saa kohtutöö vaheaga kvalifitseerida „erandlikuks asjaoluks“ selle sätte tähenduses.
- 56 Eeltoodud asjaoludest järeldub, et määruse nr 655/2014 artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et kohtutöö vaheaeg ei kuulu mõiste „erandlikud asjaolud“ alla selle sätte tähenduses.

Kohtukulud

- 57 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades, artikli 4 punkti 10 tuleb tõlgendada nii, et selline maksekäsk, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis ei ole täidetav, ei kuulu mõiste „ametlik dokument“ alla selle sätte tähenduses.
2. Määruse nr 655/2014 artikli 5 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellise käimasoleva maksekäsumenetluse nagu põhikohtuasjas võib kvalifitseerida „sisuliseks menetluseks“ selle sätte tähenduses.
3. Määruse nr 655/2014 artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et kohtutöö vaheaeg ei kuulu mõiste „erandlikud asjaolud“ alla selle sätte tähenduses.

Allkirjad